

НАПРЯМ 3. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Биковець Антон Олександрович

аспірант,

Західноукраїнський національний університет

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-334-0-14>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ

В умовах протидії державі-агресорці, все більше чинників призводять до збільшення частки тіньових, злочинних коштів, чії власники намагаються легалізувати їх, надаючи законне походження. Це призводить до проникнення таких коштів у різні галузі економіки, зокрема у кредитно-фінансовий та банківський сектори. Крім того, збільшується ймовірність використання цих коштів терористичними угрупованнями. Проблема легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, та фінансування тероризму стає глобальною та викликає стурбованість світової спільноти. Для України ця проблема ускладнюється воєнним станом та існуванням тіньового ринку капіталів, більшість якого знаходиться за кордоном.

Ціль роботи полягає насамперед у тому, щоб дослідити ефективність запровадження фінансового моніторингу іншими країнами задля того, щоб протидіяти злочинним шляхом відмивання коштів в нашій державі. Також зібраний оригінальний емпіричний матеріал дасть можливість продовжити дослідження теоретикам у цій сфері та ефективно протидіяти цьому негативному явищу.

Основними матеріалами є сучасні фахові видання, та першоджерела країн у сфері фінансового моніторингу.

В сучасних реаліях вимоги та процедура фінансового моніторингу змінюється з урахування обставин та законів

воєнного часу. На сьогодні закон, що формує законодавчу базу фінансового моніторингу, – це Закон «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», прийнятий 06.12.2019 року під номером 361-ІХ (далі – Закон № 361). Прийняття цього закону є результатом виконання міжнародних зобов'язань України за угодами з Європейським Союзом та відповідає вимогам Міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей (ФАТФ). Основна проблематика полягає у недосконалості видаткових операцій (перекази коштів) у безготівковій формі, готівкою в залежності від суми платежу. А саме в аспекті ідентифікації клієнта, яка може здійснюватися зокрема за допомогою банківської картки чи кваліфікованого електронного підпису. При цьому проблематика підозрілості коштів є досить стислою і відповідно тіньові транзакції продовжують існувати [4].

Аналізуючи зарубіжний досвід впровадження фінансового моніторингу, варто згадати Францію. У французькому законодавстві відсутні вимоги щодо автоматичного надання інформації про фінансові операції, якщо їхня сума перевищує певну межу. Органи фінансового моніторингу очікують отримання інформації від суб'єктів, які виявляють мотивовану підозру щодо можливості легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом [2]. Обов'язкові повідомлення до TRACFIN також передбачені у випадках, коли встановлення особи, що володіє чи отримує вигоду від юридичної особи, викликає сумніви щодо трастового фонду або утворення для управління активами, де особа бенефіціара або довірителя залишається невідомою. Додатковий обов'язок інформування також поширюється на фінансові операції на суму понад 150 000 євро, якщо вони є незвичайно складними або не мають очевидного економічного сенсу.

У Великобританії відділ фінансового моніторингу належить до компетенції Служби внутрішніх доходів NCIS/ECU. Цей підрозділ є частиною Міністерства фінансів Великобританії і взаємодіє з іншими важливими установами, такими як Національна служба кримінальної розвідки, Митноакцизна служба, Бюро для боротьби

із шахрайством та Служба національних розслідувань. NCIS/ECU спеціалізується на боротьбі з легалізацією доходів, фінансуванням тероризму, злочинами у галузі грального бізнесу та шахрайством. Важливо відзначити, що англійське законодавство забороняє передачу інформації про податкові порушення іншим державам.

Також цікавим є досвід США. Особи, від яких згідно з федеральним законом вимагається надати агентству гарантію, можуть натомість надати гарантію, забезпечену державними зобов'язаннями. Активи, закладені окремими поручителями, мають відповідати певним вимогам і перебувати на зберіганні у Федеральному резервному банку. Службовці, які здійснюють державні замовлення, можуть приймати цінні папери під заставу індивідуальних поручителів. ТСММ надасть вказівки щодо прийнятності та оцінки офіцерам-підрядникам і вступить у володіння заставленими активами [3]. Державні гроші на депозитах у фінансових установах повинні бути забезпечені від втрати. Страхування депозитів, наприклад, надане Федеральною корпорацією страхування депозитів (FDIC) або Національною асоціацією кредитних спілок (NCUA), може захистити депозити до 250 000 доларів США. Усі суми, що перевищують цю суму, мають бути забезпечені заставою [5, с. 65].

Сучасні системи фінансового моніторингу розвинених країн функціонують ефективно і певною мірою можуть бути запровадженні в Україні. Для України варто переглянути зарубіжне законодавство з підвищення ефективності національної системи фінансового моніторингу. Мова йде про оновлення обігу фінансових операцій, а також розмежування сфери компетенцій суб'єктів фінансового моніторингу.

Список використаної літератури:

1. Єгоричева С. Б. Організація фінансового моніторингу в банках. URL: http://pidruchniki.com/68436/bankivska_sprava (дата звернення: 23.11.2023).
2. Колдовський М. В. Світовий досвід боротьби з відмиванням грошей банківського сектора в сучасних умовах глобалізації фінансових ринків. *Європейський вектор економічного розвитку* : зб. наук. праць. 2008. № 1(4). С. 26–32.

3. Куришко О. О. Аналіз світового досвіду у сфері протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, у контексті можливості доходів, отриманих злочинним шляхом, у контексті можливості його використання в Україні. *Фінансовий простір*. 2013. № 2(10). С. 8–15.

4. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 6 грудня 2019 р. № 361-IX / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2020. № 25. Ст. 171.

5. Dreher A. Corruption and the shadow economy: an empirical analysis / A. Dreher, F. Schneider. URL: <http://ftp.iza.org/dp1936.pdf> (дата звернення: 23.11.2023).

6. Васильчишин О. Б., Титор В. Й., Кекіш І. П. Національна безпека: особливості забезпечення у режимі воєнного стану. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/3047>